

AT-1125

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

March / April - 2018

Sanskrit : CC-405

(१) कठोपनिषद् । (२) वैदिक साहित्य इतिहासः ।

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

सूचना : दरेक प्रश्नना गुण सरभा छे.

१ नीचेनामांथी गमे ते ऋषि मंत्रो अनुवाद साथे समझावो : १४

- (१) पीतोदका जग्धतृणा दुग्धदोहा निरिन्द्रियाः ।
अनन्दा नाम ते लोकास्तान्स गच्छति ता दहत ॥
- (२) प्रते ब्रवीमि तवु मे निबोध स्वर्ग्यमग्निं नचिकेतः प्रजानन् ।
अनन्त लोकात्पिमथी प्रतिष्ठां विद्धि त्वमेतं निहितं गुहायाम् ॥
- (३) श्रेयश्च प्रेयश्च मनुष्यमेतस्तौ संपरीत्य विविनक्ति धीरः ।
श्रेयो हि धीरोऽभि प्रेयसी वृणीते प्रेयो मन्दो योगक्षेमाद् वृणीते ॥
- (४) अणोरणीयान्महतो महीयानात्मास्य जन्तोर्निहितो गुहायाम् ।
तमक्रतुः पश्यति वीतशोको धातुः प्रसादान्महिमानमात्मनः ॥
- (५) इन्द्रियेभ्यः परा व्यर्था अर्थेभ्यश्च परं मनः ।
मनसस्तु परा बुद्धिर्बुद्धेरात्मा महान् परः ॥
- (६) नाचिकेतमुपाख्यानं मृत्युप्रोक्तं सनातनम् ।
उक्त्वा श्रुत्वा च मेघावी ब्रह्मलोके महीयते ॥

૨ કઠોપનિષદ્ધનું વિષયવસ્તુ જણાવી તેના આધારસ્થાનોની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૨ કઠોપનિષદ્ધમાં વર્ણિત આત્માના સ્વરૂપ અને જીવાત્મા-પરમાત્માના નિત્ય સંબંધની વિગતે ચર્ચા કરો. ૧૪

૩ યજુર્વેદ સંહિતાનો સવિસ્તર પરિચય આપો. ૧૪

અથવા

૩ અથર્વવેદ સંહિતા વિશે વિગતે ચર્ચા કરો. ૧૪

૪ ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) ૧૪

(૧) નચિકેતાનું પાત્રાલેખન

(૨) શ્રેય અને પ્રેય અંગેનો વિચાર

(૩) આરણ્યક સાહિત્ય

(૪) વેદાંગ સાહિત્ય

૫ ગમે તે સાત પ્રશ્નોના એક કે બે વાક્યોમાં જવાબ આપો : ૧૪

(૧) ઉપનિષદ એટલે શું ?

(૨) કઠોપનિષદ્ધનો શાંતિપાઠ શું સૂચવે છે ?

(૩) વિદ્યા અને અવિદ્યા વચ્ચેનો તફાવત વર્ણવો.

(૪) યમરાજે નચિકેતાને શા માટે આત્મવિદ્યા આપી ?

- (પ) નચિકેતાએ પ્રથમ વરદાનમાં શું માંગ્યું ?
- (દ) કઠોપનિષદ્માં મંત્ર વિભાજન કેવી રીતે થયું છે ?
- (૭) પરમાત્માની પ્રાપ્તિ કોને થાય ? કેવી રીતે થાય ?
- (૮) ઉપનિષદ્ની સંખ્યા કેટલી છે ?
- (૯) 'યજુસ' શબ્દની વ્યાખ્યા આપો.
- (૧૦) અથર્વવેદની શાખાઓ કેટલી ? કઈ-કઈ ?
- (૧૧) કયા વેદમાં કેટલાં આરણ્યકો છે ?
- (૧૨) વેદાંગો કેટલાં છે ? અને કયા-કયા ?
-